

Верховний
Суд

Визнання доказів недопустимими

Огляд судової практики за період з 2018 року по червень 2021 року

Ольга Булейко

Суддя Верховного Суду

Кандидат юридичних наук

Безпосередність дослідження доказів

Ст.23 КПК – суд досліджує докази безпосередньо. Не може бути визнано доказами відомості, що містяться в показаннях, речах та документах, які не були предметом безпосереднього дослідження суду, крім випадків, передбачених КПК

Виходячи із принципу безпосередності дослідження доказів, апеляційний суд не вправі дати їм іншу оцінку, ніж ту, яку дав суд першої інстанції, якщо цих доказів не було досліджено при апеляційному перегляді вироку суду

(постанова Верховного Суду від 27 червня 2019 року у справі № 235/6552/15-к)

Дотримання принципу диспозитивності

Здійснення судом допиту свідків, витребування документів та проведення процесуальних дій на підставі клопотання сторони захисту не є порушенням принципу диспозитивності у кримінальному провадженні, а отримані у такий спосіб докази є допустимими. Дослідження цих доказів за участю сторін під час судового слідства не порушує вимог ст.290 КПК

(постанова Верховного Суду від 7 липня 2020 року у справі № 632/313/16-к)

Збирання доказів уповноваженими особами

У разі доручення Генеральним прокурором, керівником обласної прокуратури, їх першими заступниками та заступниками здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення іншому органу досудового розслідування без встановлення неефективності досудового розслідування органом досудового розслідування, визначеним ст. 216 КПК, зазначені уповноважені особи діятимуть поза межами своїх повноважень

Наслідком недотримання належної правової процедури як складового елемента принципу верховенства права є визнання доказів, отриманих у ході досудового розслідування недопустимими як таких, що зібрані (отримані) неуповноваженими особами з порушенням установленого законом порядку

(постанова ОП ККС ВС від 24 травня 2021 у справі № 640/5023/19 та постанова ВС від 10 червня 2021 року у справі № 532/1240/16-к)

Оцінка доказів

- особистий **обшук** під виглядом **огляду** місця події (постанова ВС у справі № 236/2029/16-к);
- проведення **огляду** місця події не за **місцем події** (постанова ВС у справі № 127/12150/16-к);
- проведення поверхневої **перевірки особи** як превентивного поліцейського заходу, в результаті чого фактично здійснюється обшук особи (постанова ВС у справі № 758/13581/15-к);
- оцінка доказів, отриманих під час допиту учасників кримінального провадження (постанова ВС у справі № 675/423/17);
- показання підозрюваного обвинуваченого, надані під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу (постанова ВС у справі № 401/206/16-к);
- показання, надані слідчому судді потерпілим, за відсутності підстав передбачених ст. 225 КПК (постанова ВС у справі № 310/1098/18).

Забезпечення прав сторін на допит свідків

За наявності свідчень особи, наданих під час **минулого судового розгляду**, сторона має право вимагати допиту такої особи під час **нового судового розгляду**

У випадку **неможливості допиту** такої особи (об'єктивні причини), сторона кримінального провадження на доведення своєї позиції може надати суду показання особи, які та давала під час **минулого судового розгляду**

Дослідивши такі показання, суд повинен дати їм оцінку **допустимості, належності та достовірності у сукупності з іншими доказами у справі** (постанова ВС у справі № 750/5745/15-к)

Оцінка доказів, процесуальним джерелом яких є висновок експерта

- **відсутність** у матеріалах кримінального провадження **медичних документів**, на підставі яких сформовано висновок експерта та невідкриття цих документів стороні захисту на стадії виконання ст. 290 КПК автоматично **не зумовлює визнання** експертного дослідження **недопустимим доказом**, якщо зазначені документи були отримані у визначеному КПК порядку та сторона захисту не клопотала про надання доступу до медичних документів під час досудового розслідування або при здійсненні судового чи апеляційного провадження їй було забезпечено можливість реалізувати право на ознайомлення з такими документами (постанова ОП ККС ВС від 27 січня 2020 року у справі № 754/14281/17)

- висновок експертизи є **недопустимим доказом**, якщо предмет дослідження одержано в непроцесуальний спосіб або з грубим порушенням КПК (постанова ВС від 30 жовтня 2018 року у справі № 755/31376/14-к)

- **відсутність постанови** про призначення експертиз не ставить під сумнів **законність та допустимість** висновку (постанова ВС від 19 жовтня 2019 року в справі №565/1725/16-к)

-втрата чинності **свідоцтва** на право проведення експертних досліджень і не продовження його дії зумовлює **недопустимість** висновку експертизи **ЯК ДОКАЗУ** (постанова ВС від 12 червня 2018 року у справі № 367/2556/16-к);

-відсутність безпосередньо у висновку експерта відомостей про **попередження про кримінальну відповідальність** за подання завідомо неправдивого висновку не є підставою для визнання такого висновку недопустимим доказом, якщо наявні інші обставини, які доводять, що експерт розуміє наслідки надання завідомо недостовірного висновку (постанова ВС від 22 січня 2019 року у справі № 697/2272/14-к)

-КПК не передбачає **обов'язкової участі понятих** під час відібрання біологічних зразків для проведення експертизи (постанова ВС від 14 липня 2020 року у справі № 318/1411/18)

-те, що **речові докази** та матеріали провадження **не надавалися** експертові, не є підставою для визнання експертизи **недопустимим ДОКАЗОМ** (постанова ВС від 24 вересня 2020 року у справі № 403290/18)

Оцінка доказів, отриманих під час проведення слідчого експерименту

Заперечення обвинуваченим у судовому засіданні відомостей, які були перевірені під час слідчого експерименту за його участі не може автоматично свідчити про недопустимість як доказу протоколу слідчого експерименту. Проведення такої слідчої дії у формі, що не містить ознак **відтворення дій**, обстановки, обставин подій, проведення дослідів чи випробувань, а посвідчує виключно проголошення підозрюваним **зізнань** у вчиненні злочину з метою його процесуального закріплення, належить розцінювати як **допит**, що не має в суді доказового значення з огляду на зміст ч.4 ст.95 КПК (постанова ОП ККС ВС від 14 вересня 2020 року у справі № 740/3597/17)

-відсутність у протоколі відомостей про повну послідовність проведення слідчого експерименту та його результатів не є підставою для визнання його недопустимим доказом, у тому випадку, коли до протоколу було долучено відеозапис, на якому ці дані зафіксовано, та які підтверджено обвинуваченим (постанова ВС від 12 грудня 2018 року у справі № 755/32908/14)

-проведення слідчого експерименту щодо свідка за участі особи, якій в подальшому було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, не є підставою для визнання протоколу зазначеної слідчої дії недопустимим доказом, оскільки слідчий експеримент проводився з метою перевірки показань свідка та встановлення спроможності роздивився обличчя водія, який керував автомобілем та вчинив наїзд на пішохода (постанова ВС від 29 вересня 2020 року у справі № 754/2764/17)

Верховний
Суд

Дякую за увагу!